

multis locis, non solum in monasteriis verum etiam in parvis civitatibus, ordo diaconorum partim propter incuriam praelatorum, partim per inopiam ministrantium, in caelebratione missae diversus esse videtur: placuit mihi, vobis per stili seriem intimare, quemadmodum in monasterio Fulda agatur idem ordo, ubi ordinabiliter et cum sufficientia ritumque Romano eadem officia peraguntur, et quod huc usque erratum in hoc constat apud nos insciant, (ut) deinceps manente monitione conscriptionis non sit necesse aliter quam ordo postulat, in quantum facultas ministrorum suppetit, extra ordinem rectum devagari. Omnia namque facilius ordinate quam indiscrete perfici possunt. Nam sepe audieram querimonias nostrorum quod idem ordo in tantum confusus esse videbatur nobiscum ut nullam de eo auctoritatem haberemus; et ideo credo gratiam me habere apud eos qui verum scire volebant, si deo juvante per meam parvitatem rectitudinem ministerii istius scire possint. Hoc igitur obnixè deprecor, ut contra eos, quibus usitatus¹⁾ sermone 'majorum exempla sufficere posse', scutum defensionis vestrae obodientiaeque tegmen, quia hoc idem mihi scribere jussistis, habere merear. Majorum sane exempla, cum bona et utilia videntur, laudanda et exequenda sunt, mala vero penitus extirpanda.

Nunc igitur ordinem narrationis texere temptabo, et quia hic in Fulda decentissimus ordo est praesbiterorum ministrantium cum omni decore, apud nos vero non adeo, ob hoc eos parumper tangere curabo. Diaconos septem simul aut quinque seu tres vel certe unum esse ratioprodit; septem namque, quinque triumve diaconorum par officium ministrationis fore videtur. Cum enim gloecae sonuerint, intrant sacrarium parati quoti sunt de suprascripto numero, et ibi sumit regionarius majorem fanonem; subdiaconi vero eodem numero singuli singulas colas accipiunt in manu tenere; et sic exeuntes ante ecclesiam expectant, ut dum cantor dicat versum ad introitum, statim sine ulla mora processionem faciant; verumtamen presbiter non procedit cum eis. Primo portatur incensum ab uno vel duobus, et tunc caerei aequali numero diaconorum sic ordinate, ut bini et bini pariter incedant et post eos unus solus. Tunc subdiaconi etiam ipsi bini et bini; solus ille propius diaconis, qui evangelia portat. Tum demum diaconi secuntur similiter bini, sic tamen ut regionarium duo novissimi cingant, et sint illi tres pariter incedentes. Venientes in chorum subdiaconi ab utraque regione stant et orant, excepto illo qui evangelium portat, qui progreditur²⁾ ad altare, et posito evangelio super altare redit in chorum. Paululum superius diaconis progressis, tunc quoque et illi orant usque dum finiatur versus, et iterum coepto introito post dictum versum erigentes se, dat osculum

1) viell. usitatur.

2) pergitur Hs.